

**MAAHANMUUTTAJIEN KOKEMUKSIA JA ODOTUKSIA
RANTAKYLÄN SEURAKUNNAN VENÄJÄNKIELISESTÄ
TYÖSTÄ**

Auli Pehkonen

Opinnäytetyö, syksy 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Itä,

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Pehkonen, Auli. Maahanmuuttajien kokemuksia ja odotuksia Rantakylän seurakunnan venäjänkielisestä työstä. Pieksämäki, syksy 2010, 45 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Itä, Pieksämäki. Sosiaalian koulutusohjelma, sosionomi (AMK).

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tutkimuksellista tietoa Rantakylän seurakunnalle maahanmuuttajien osallistumisesta seurakunnan toimintaan ja heidän kokemuksiaan seurakunnan kansainvälisestä työstä. Samalla pyrittiin selvittämään, miten seurakunta voi olla tukemassa maahanmuuttajan kotoutumista. Näkökulmaksi valittiin venäjänkielisten maahanmuuttajien tarpeet ja toiveet.

Tutkimus oli laadullinen ja toteutettiin kyselytutkimuksena, käyttäen kyselylomaketta. Kyselyyn vastasi yhteensä 13 henkilöä. Aineisto analysoitiin käyttäen menetelmänä laadullisen analyysin teemoittelua.

Tutkimuksen mukaan maahanmuuttajat ovat hyvin tyytyväisiä Rantakylän seurakunnan venäjänkieliseen työhön ja siihen, että heille järjestetään toimintaa heidän omalla äidinkiellään. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että seurakunta voi tukea maahanmuuttajia järjestämällä heille kotoutumista tukevaa ja omaa kulttuuria säilyttävää toimintaa. Kotoutumista tukevaa toimintaa ovat esimerkiksi: diakoniatyö, suomen kielen kurssit, kanssakäyminen suomenkielisten kanssa. Omaa kulttuuria säilyttävää toimintaa ovat: venäjänkielinen lapsi- ja perhetyö, venäjänkieliset kerhot ja tapaamiset, juhlat, retket ja leirit.

Asiasanat: maahanmuuttaja, kotoutuminen, venäjänkieliset, seurakunta, kvalitatiivinen tutkimus.

ABSTRACT

Pehkonen, Auli.

Russian Speaking Immigrants and Their Experiences and Expectations of the Lutehran Parish of Rantakylä.

45 p., 2 appendices, Language: Finnish, Pieksämäki, Autumn 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the study was to give research based information for Rantakylä parish how Russian speaking immigrants experienced the parish work, and what their needs and hopes were concerning the parish work. Also, the aim was to evaluate how the parish could support immigrants in their integration processes. The perspective was to explore the needs and hopes of Russian speaking immigrants. The research was strongly work-based.

The research method was qualitative. The study was carried out by using survey questionnaires. There were 13 respondents altogether in the survey. The data was analyzed by using qualitative thematic analyzing method.

According to the study, the Russian speaking immigrants were very satisfied with the work done by the Rantakylä parish. Besides that, they were very pleased that the parish organizes special actions in Russian language. The study results showed that the parish was able to support immigrants by organizing the actions which supported their integration process but also helped them to maintain their ethnical background. Integrative actions are for example Diaconia work, Finnish language courses, relations with Finnish speaking persons. The actions which maintain the ethnical background are: work with children and families, clubs, meetings, ceremonies, excursions and camps etc. in Russian.

Keywords: immigrants, integration, Russian speaking people, parish, qualitative study

SISLÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA	7
2.1 Maahanmuuttajien määrä valtakunnallisesti	7
2.2. Maahanmuuttajat Joensuussa	7
2.1 Venäjänkieliset Suomessa	8
3 KIRKON TYÖ MAAHANMUUTTAJIEN PARISSA	10
3.1 Monikulttuurinen kirkko	10
3.2 Maahanmuuttajatyö Rantakylän seurakunnassa	11
4 KOTOUTUMINEN JA KOTOUTTAMINEN	13
4.1 Kotoutuminen	12
4.2 Kotouttamispolitiikka Suomessa	13
4.4 Venäjänkielisten kotoutuminen	15
4.5 Seurakunnat kotoutujan tukijana	16
5 KULTTUURIN JA KIELEN MERKITYS KOTOUTUMISESSA	18
5.1 Kulttuurien kohtaaminen	18
5.2 Äidinkielen merkitys ja säilyttäminen	19
5.3 Kaksikielisyys kotoutumisen tavoitteena	20
6 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA.....	22
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	25
7.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset	25
7.2 Tutkimuksen kohderyhmä ja aiheen rajaus	26
7.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	26
7.4. Aineiston analyysi.....	28
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	29
8.1. Toimintaan osallistuminen	29
8.2. Maahanmuuttajien kokemuksia venäjänkielisestä työstä.....	29
8.3 Maahanmuuttajien kehittämistoiveet venäjänkieliseen työhön	30
8.4. Seurakunta venäjänkielisten tukena kotoutumisessa	31
8.5 Kotoutumista tukeva ja omaa kulttuuria säilyttävä toiminta.....	31
9 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	33
10 POHDINTA.....	35

LÄHTEET	38
LIITTEET.....	42
LIITE 1 Suomenkielinen kyselylomake	42
LIITE 2 Sisällönanalyysintaulukko	45

1 JOHDANTO

Rantakylän seurakunnan alueella Joensuussa asuu paljon venäjänkielisiä maahanmuuttajia, ja heitä on mukana seurakunnan toiminnassa. Monet osallistuvat seurakunnassa sekä venäjänkieliseen että suomenkieliseen toimintaan. Koska itse toimin ko. seurakunnan kansainvälisen työn sihteerinä, halusin tietää, millaista toimintaa ja millä kielellä venäjänkieliset maahanmuuttajaperheet seurakunnalta odottavat ja mitkä ovat seurakunnan mahdollisuudet tukea parhaiten maahanmuuttajia heidän kotoutumisprosessissaan. Maahanmuuttajat elävät kahden kulttuurin keskellä, perheellä on oma kulttuuritaustansa ja yhteiskunnassa ympärillä toinen kulttuuri. Monet perheet haluavat kasvattaa lapsiaan vahvistaen ja säilyttäen omaa kulttuuriaan ja kieltään. Miten seurakunnan venäjänkielinen työ voi palvella tätä lähtökohtaa?

Yleensä ajatellaan, että maahanmuuttajalle on ensiarvoisen tärkeää oppia mahdollisimman nopeasti suomen kieli, joka on avain kulttuurin ymmärtämiseen ja integroitumiseen. Vieraan kielen oppiminen on kuitenkin yksilöllistä, ja syrjäytymisen vaara on suuri, jos kieltä ei opikaan. Yhteiskunta tarjoaa maahanmuuttajille lain suomen mahdollisuuden käyttää virallisiin asiointeihin tulkkia, mutta palveluissa on ongelmia. Tulkkeja ei ole tarpeeksi, maahanmuuttajat eivät tiedä oikeuksistaan ja taloudellisia resursseja palvelun järjestämiseen ei ole tarpeeksi. Olen ollut kuusi vuotta maahanmuuttajatyössä Rantakylän seurakunnassa ja omana kokemukseni huomannut, että kun henkilö saa seurakunnasta palvelua omalla äidinkielellään, se on hänelle erittäin merkittävää ja voi auttaa kotoutumisprosessissa. Maahanmuuttaja saa kokemuksen, että hänet on hyväksytty omana itsenään, omalla äidinkielellään. Seurakunnan kautta hän saa myös tietoa suomalaisesta kulttuurista ja voi kokea yhteyttä kantasuomalaisten kanssa.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään aihepiireinä maahanmuuttajia Suomessa, kirkon työtä maahanmuuttajien parissa, kotoutumista, sekä kielen ja kulttuurin vaikutusta siihen. Työn loppuosa kuvaa tutkimusprosessia ja tutkimustuloksia pohdintoihin.

2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA

2.1 Maahanmuuttajien määrä valtakunnallisesti

Maahanmuuttaja on maasta toiseen muuttava henkilö. Se on yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä. Ulkomaalainen on puolestaan henkilö, joka ei ole suomen kansalainen. (Maahanmuuttovirasto i.a.) Jos tarkastelemme ulkomaalaisten määrää Suomessa viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana, voimme huomata sen kaksinkertaistuneen. Vuonna 1995 Suomessa oli 68 000 ulkomaalaista ja vuoden 2008 lopussa ulkomaan kansalaisten määrä maassamme oli 143 000. Todellinen luku on vielä suurempi, jos otetaan huomioon kaikki ulkomailla syntyneet ja jo Suomen kansalaisuuden saaneet henkilöt. Suurin ulkomaalaisryhmä Suomessa on venäläiset, seuraavaksi suurimmat ryhmät ovat virolaiset, ruotsalaiset ja somalialaiset. Maahanmuutto Suomeen on ollut luonteeltaan humanitaarista. Sillä tarkoitetaan pakolaisten vastaanottoa, inkeriläisten paluumuuttoa ja perhesiteisiin liittyvää muuttoa esim. avioliiton kautta. 2000-luvun vaihteen jälkeen työperusteinen maahanmuutto on lisännyt merkitystään. (Kuntaliitto 2010.)

2.2 Maahanmuuttajat Joensuussa

Joensuu on Pohjois-Karjalan maakuntakeskus. Vuoden 2009 lopussa koko Joensuussa ulkomaan kansalaisia oli 1418 henkeä, joka on noin 2 % kaupungin väestöstä. Vieraskielisiä sen sijaan Joensuussa asui 1947 henkeä. Lukujen ero johtuu siitä, että monet ulkomaalaiset ovat saaneet Suomen kansalaisuuden, eivätkä näin tule tilastoiduksi enää ulkomaalaisina asukkaina. Venäjänkielisiä Joensuussa asui v. 2008 lopussa Tilastokeskuksen mukaan kaikkiaan 1074 henkeä. (Kuntaliitto 2010.) Joensuu on yliopistokaupunki ja tulee vuosittain lähes 1000 ulkomaalaista erilaisten vaihto-ohjelmien kautta. Eri kansallisuuksia Joensuussa on noin 50. (Joensuun kaupunki 2010.) Joensuun monikulttuurisuus näkyy katukuvassa monella tavalla. Joensuun naapurikunnassa Kontiolahdella on kaksi vastaanottokeskusta, joidenka asiakkaat käyttävät myös joensuulaisia palveluita. Venäjän rajan läheisyys tuo etenkin venäläisiä turisteja ja ostosmatkalaisia kaupunkiin päivittäin. (Joensuun Seudun seutuhallinto 2010.)

2.2 Venäjänkieliset Suomessa

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa asui vuoden 2008 lopussa 48 740 henkilöä, jotka ilmoittavat äidinkielekseen venäjän. Kun seuraava virallinen tilasto valmistuu, luku on jo yli 50 000. (Tilastokeskus 2009.) Venäjänkieliset ovat Suomessa hyvin heterogeeninen ryhmä. Kaikki Suomessa asuvat Venäjän kansalaiset eivät ole venäjänkielisiä, eivätkä kaikki venäjänkieliset ole Venäjän kansalaisia. Venäjänkieliset ovat taustaltaan lähtöisin eri kansallisuuksista ja edustavat monia eri etnisiä ryhmiä. Tunnetuin etninen ryhmä ovat inkeriläiset paluumuuttajat, joista monet puhuvat venäjää äidinkielenään. (Räty 2002, 82.)

Historiallisesti venäjänkielisten asuminen Suomessa on sidoksissa Suomen ja Venäjän yhteiseen menneisyyteen. Myös yhteinen raja ja rajaseudun vilkas kanssakäyminen maiden välillä on ollut merkittävä. Venäläisiä kauppiaita tuli jo 1700-luvun alkupuolella Suomeen venäläisten sotilasrykmenttien mukana. Heitä asettui asumaan suurimpiin asutuskeskuksiin Vanhan Suomen (Ruotsin Venäjälle luovuttamat alueet) alueelle rajaseudulle, mm. Viipuriin ja Sortavalaan. 1700-luvun lopulla venäläisiä virkamiehiä alkoi saapua ylimpiin hallintovirkoihin ja sotilasvirkoihin Viipuriin. Suomesta tuli vuonna 1809 autonominen suurruhtinaskunta Venäjän alaisuuteen. Vanhan Suomen venäläisyysvaikutus alkoi hävitä, mutta venäläisiä kauppiaita ja sotilaita muutti Helsinkiin ja muihin suuriin kaupunkeihin. 1800-luvun lopulla Suomessa vakinaisesti asuvia venäjänkielisiä oli n. 5000 henkeä, eli 2 % silloisesta koko Suomen väestöstä. Tyypillistä ajalle oli, että Venäjältä tuli virkamiehiä ja sotilaita määrääjäksi asumaan Suomeen. Pysyvästi Venäjältä Suomeen muuttaneiden joukossa oli myös etniseltä taustaltaan taatareja ja juutalaisia. (Laihiala-Kankainen, Pietikäinen & Dufva 2002, 133–136.)

Vuoden 1917 Venäjän vallankumouksen jälkeen Suomeen alkoi tulla pakolaisia, joista käytettiin nimitystä emigrantti. Emigrantti tarkoittaa siirtolaista, ja nimityksellä on poliittinen vivahde. Emigranttien taustat olivat moninaiset. Heidän joukossaan oli yläluokan väkeä, joka taloudellisista syistä jäi pysyvästi asumaan Suomen puolella olleille kesähuviloilleen ja sotilashenkilöitä, jotka jäivät Suomeen siviileinä. Emigrantteihin kuului myös aateliaisia ja poliitikkoja, jotka pakenivat bolshevikkeja. Merkittäviä pakolaisryhmiä olivat myös inkeriläiset ja itäkarjalaiset. Kaikkiaan vallankumouksen jälkeen

pakolaisia saapui 33 000. Puolet heistä joutui myöhemmin palaamaan Neuvostoliittoon tai muutti johonkin kolmanteen maahan. (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 140–142.)

Toisen maailmansodan jälkeen venäjänkielisiä maahanmuuttajia ei poliittisista syistä juuri ollut. Ainoastaan avioliiton kautta saapui jonkin verran venäjänkielisiä henkilöitä Suomeen. Suomessa asunut venäjänkielinen väestö alkoi sulautua suomenkieliseen väestöön. Sodan jälkeen syntyneet venäläistaustaiset lapset eivät enää osanneet kotikieltään venäjää. Poliittiset syyt olivat myös taustalla Suomessa toimineiden emigranttijärjestöjen lakkauttamiseen. 1930-luvulla alkanut suomalaisten venäläisvastaisuus loi myös omia paineita venäläisväestön sulautumiseen valtaväestöön. (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 146–148.)

Vasta Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1991 aloitti uuden venäjänkielisten muutto-aallon Suomeen. Matkustus ulkomaille helpottui. Venäjänkielisten määrä Suomessa lisääntyi nopeasti. Suurin osa, kaksi kolmasosaa, venäjänkielisistä maahanmuuttajista on muuttanut Suomeen paluumuuttajan statuksella. Paluumuuttajaksi lasketaan henkilö, joka on syntyperältään Inkerin suomalainen, inkeriläiseen siirtoväkeen sodan aikana kuulunut tai Neuvostoliittoon 1930-luvulla poliittista syistä muuttanut suomalainen, tai heidän jälkeläisensä. Muita syitä venäjänkielisten Suomeen muuttoon on ollut avioituminen suomalaisen kanssa ja työllistyminen. (Räty 2002, 82–83.)

Sirkka Laihiala-Kankainen (2002) on tutkinut Suomessa asuvien venäjänkielisten ihmisten taustoja ja heidän kieli-identiteettiään eri aikoina. Hänen mukaansa Suomen venäjänkielisen väestön keskuudessa on viriämässä uutta aktiivisuutta, jonka seurauksena on voimakas venäjänkielisen kulttuuri- ja harrastustoiminnan kasvu. Laihiala-Kankaisen haastattelemat ihmiset yhdistävät venäläisyyden kieleen, kulttuuriin ja tapoihin, ortodoksiseen uskontoon ja ”venäläiseen mentaliteettiin” – tapaan ajatella, toimia ja elää (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 150–151.)

3 KIRKON TYÖ MAAHANMUUTTAJIEN PARISSA

3.1 Monikulttuurinen kirkko

Kristillinen kirkko on ollut hyvin kansainvälinen jo alkuseurakunnan ajoista lähtien ja Vanhasta Testamentista voimme lukea, kuinka muukalaisuus ja muukalaisena eläminen selvästi nousee esille koko raamatullisen historian ajan. Raamattu viestittää, että monikulttuurinen avoimuus, vieraanvaraisuus ja kansainvälinen vuorovaikutus ovat osa kristillisten yhteisöjen identiteetistä. (Askola 2002, 158.)

Kirkon maahanmuuttajatyön peruslähtökohta on lähimmäisyyden toteuttaminen. Lähimmäisen rakastaminen on Raamatusta esille nouseva Jeesuksen opetus: ” Jeesus vastasi: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi” (Matt.22:37–39). Jeesuksen antamaan tehtävään perustuu myös kirkon maahanmuuttajatyössä annettava kristillinen kasvatus ja opetus (Matt.28:18–20). Kirkon maahanmuuttajatyön keskeisiä ulottuvuuksia ovat maahanmuuttajien kotoutumisen helpottaminen ja ihmisoikeuksien turvaaminen. Seurakuntia rohkaistaan myös uskontojen väliseen dialogiin. Kun vuoropuhelua eri uskontokuntien kautta voidaan käydä, on silloin mahdollisuus vaikuttaa myös yhteiskuntarauhaan. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Kun puhutaan kirkon maahanmuuttajatyöstä, käytetään nykyään myös ilmaisua monikulttuurisuustyö. Monikulttuurisuus on määritelty kirkkohallituksen asettaman monikulttuurisuustyöryhmän toimesta käsitteeksi, joka sisältää kulttuurien keskinäisen kunnioittamisen ja niiden tasa-arvoisen rinnakkaiselon periaatteen. Monikulttuurisuuden tavoitteena on vähentää eri etnisten ryhmien välisiä ristiriitoja ja ehkäistä syrjäytymistä. Kirkolla ja seurakunnilla on selkeä rooli asenteiden ja ilmapiirin luojana yhteiskunnassa. On tärkeää, että sekä kirkon työntekijät, että seurakuntalaiset arvioivat omaa asennettaan monikulttuurisessa yhteisössä. (Kansan kirkosta kansojen kirkoksi 1999, 8–24.)

Kirkko määrittelee monikulttuurisen seurakunnan paikaksi, jossa on tilaa eri tavalla ajatteleville ihmisille ja erilaisille kristillisen uskon ilmauksille. Monikulttuurinen seurakunta antaa tilaa kaikille. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

3.2 Maahanmuuttajatyö Rantakylän seurakunnassa

Rantakylän seurakunta on yksi Joensuun seurakuntayhtymän kuudesta seurakunnasta. Seurakunnassa oli vuoden 2009 lopussa 11 896 jäsentä. Seurakunta toimii maantieteellisesti pienellä alueella Rantakylän, Mutalan ja Utran kaupunginosissa Joensuun kaupungissa. Rantakylän alueen väestö on nuorta, kastettuja vuoden 2009 aikana oli 153 ja seurakuntalaisia kuoli 59 henkeä. Myös muuttoliike alueella on vilkasta. Alueelle tyyppillistä on runsas opiskelija-asuntojen määrä, sekä maahanmuuttajien asuminen alueella. Kuinka paljon maahanmuuttajista asuu Rantakylän alueella, ei ole seurakunnan tiedossa, koska maistraatti ei voi antaa ko. tietoja seurakunnalle. Seurakunnan omassa jäsenrekisterissä on maahanmuuttajataustaisia evankelisluterilaisen kirkon jäseniä noin 100. Tarkkaa lukua ei voi antaa, koska siinä vaiheessa, kun henkilö saa Suomen kansalaisuuden, merkintä tietojärjestelmässä ulkomaalaisuudesta katoaa. (Rantakylän seurakunta 2009.)

Maahanmuuttajatyötä seurakunnassa on Rantakylässä tehty vuodesta 1989 alkaen, jolloin ensimmäiset vietnamilaiset pakolaiset asutettiin Rantakylään. 1990-luvun alkupuolella Rantakylään alkoi muuttaa paluumuuttajia, joille seurakunnan diakoniatyö antoi mm. huonekaluja ja järjesti kielen opiskelua. Työ on jatkunut ja laajentunut. Vuonna 2004 seurakuntaan perustettiin maahanmuuttajatyöstä vastaavan kansainvälisyyden sihteerin virka. (Malinen Inari, henkilökohtainen tiedonanto 16.11.2010). Maahanmuuttajat, jotka osallistuvat seurakunnan toimintaan ovat pääosin venäjänkielisiä. He osallistuvat seurakunnan normaaliin, kaikille tarkoitettuun toimintaan ja heille järjestetään myös omankielistä toimintaa. Venäjäksi seurakunnassa toimii raamattu- ja rukouspiiri ja naisten käsityökerho. Diakoniatyön keinoin maahanmuuttajia autetaan kotikäynnein, vastaanotolla ja puhelimitse. Vapaaehtoiset hoitavat pientä venäjänkielistä kirjastoa seurakunnan tiloissa. Säännöllisesti järjestetään erilaisia juhlia, retkiä ja tapahtumia. (Rantakylän seurakunta 2009.)

Perheille on järjestetty perheretkiä vuosittain ja perheleirit vuosina 2009 ja 2010. Perheleiri on löytänyt hyvin paikkansa Rantakylän seurakunnan venäjänkielisessä työssä. Osanottajat ovat olleet vauvasta vaariin, huomioiden venäläinen, laajempi perhekäsitys. Ohjaajina perheleirillä ovat toimineet venäjää äidinkielenään puhuvat seurakuntatyöhön Inkerin kirkossa koulutetut henkilöt. Tämä on mahdollistanut vahvan luottamuksen syntymisen leiriläisten ja ohjaajien välille. (Rantakylän seurakunta 2009.)

4 KOTUTUMINEN JA KOTOUTTAMINEN

4.1 Kotoutuminen

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 1999). Kotoutuminen eli integraatio on prosessi, jonka maahanmuuttaja joutuu elämään tullessaan asumaan vieraaseen maahan. Prosessiin kuuluu, että maahanmuuttaja säilyttää etnisen identiteettinsä ja kulttuurinsa sekä samalla osallistuu yhteiskuntaan laajemmin ja ylläpitää hyviä kontakteja valtaväestöön. Prosessin aikana henkilö tulee osalliseksi uuden maansa elinympäristöstä sosiaalisesti, taloudellisesti ja poliittisesti. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 19.)

Kotoutumiseen vaikuttavat monet tekijät. Se ei ole vain sopeutumista suomalaiseen elämään. Ennen eletty elämä kulkee koko ajan maahanmuuttajan mukana. Siteet entiseen kotimaahan säilyvät. Usein maahanmuuttaja ei ensimmäiseksi Suomessakaan kohtaa suomalaisia, vaan hän saa tukea ja apua maanmiehiltään. Kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan alkaa vähitellen. Maahanmuuttaja on kolmen eri maailman risteyskohdassa asettuessaan asumaan uuteen maahan. Hänellä on vahva side vanhaan kotimaahan, hän on osa maahanmuuttajien yhteisöä Suomessa ja tietenkin hän on osa uuden kotimaansa yhteisöä. Ihmisestä itsestään riippuu, miten paljon hän on kiinnittynyt näihin kolmeen eri yhteisöönsä. (Räty 2002, 108.)

Maahanmuuttajan sopeutumisprosessia uuteen yhteisöön voi verrata kriisin läpikäymiseen. Sopeutumisprosessiin vaikuttavat monet tekijät, kuinka se etenee ja onnistuu. Vaikuttavia tekijöitä on mm. muuttajan lähtötilanne, onko omasta maasta lähdetty vapaaehtoisesti vai pakon edessä. Myös vastaanottajamaan tilanne ja ilmapiiri vaikuttaa sopeutumiseen. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat maahanmuuttajan sukupuoli, koulutustaso ja kielitaito sekä muuttaako henkilö yksin vai perheen kanssa. Sopeutumisprosessin vaiheet ovat hyvin yksilökohtaisia kestoltaan ja voimakkuudeltaan. Joillain prosessi kestää vain muutaman kuukauden ja sopeutuminen on helppoa, joillain prosessiin voi mennä vuosia ja olla hyvin raskasta aikaa maahanmuuttajalle. (Räty 2002, 120–121.)

4.2 Kotouttamispolitiikka Suomessa

Lain mukaan kotouttamisella tarkoitetaan viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja voimavaroja (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 1999). Lainsäädännöllä pyritään tukemaan ja edistämään kotoutumista ja maahanmuuttajan osallisuutta yhteiskunnassa. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta tuli voimaan vuonna 1999. Parhaillaan on menossa lain kokonaisuudistushanke ja se on eduskunnan käsittelyssä syksyn istuntokaudella 2010. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä todetaan:

Kotouttamislaki on puitelaki, joka ohjaa kotouttamista ja jossa määritellään erityisesti alue- ja paikallisviranomaisten työnjakoa kotouttamisessa. Kotouttamislaki antaa välineitä kotouttamisen organisointiin, mutta siinä ei säädetä palvelujen sisällöstä tai tuottamisesta. (Sisäasiainministeriö 2010.)

Maahanmuuttajien kotouttaminen kuuluu sisäasiainministeriön hallinnon alaan. Kotouttamisen tavoitteena on, että maahanmuuttajat voivat yhdenvertaisesti muiden maassa asuvien kanssa osallistua yhteiskunnan toimintaan. Tähän pyritään kielen suomen tai ruotsin kielen oppimisen ja työelämään sijoittumisen avulla. Hallinnollisesti kuntien tehtävänä on järjestää maahanmuuttajille kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluja. Työikäisten kotoutumisasiosta vastaavat Työ- ja elinkeinotoimistot. (Sisäasiainministeriö 2010.)

Suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa varten on tehty Hallituksen maahanmuuttopolitiittinen ohjelma. Ensimmäinen maahanmuutto- ja pakolaispoliittinen ohjelma annettiin vuonna 1997 hallituksen toimesta. Nykyinen ohjelma on vuodelta 2006. Ohjelmassa keskeisellä sijalla ovat työvoimaperusteisen maahanmuuttopolitiikan kehittäminen, opastusjärjestelmän luominen, kotouttamisjärjestelmän ohjauksen tehostaminen, väestöryhmien välisten etnisten suhteiden parantaminen. Huomiota kiinnitetään myös siihen, että Suomi tulevaisuudessakin kykenee huolehtimaan humanitaarisista ja muista kansainvälisistä sitoumuksistaan. (Sisäasiainministeriö 2006.)

Lain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus henkilökohtaiseen kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja hakee työtä tai jos hän saa toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma koskee ensimmäistä kolmea vuotta Suomeen tulon jälkeen. Erityisestä

syystä suunnitelmaa voidaan jatkaa viiteen vuoteen. Erityinen syy voi olla esimerkiksi vammaisuus tai lapsen syntyminen. Kotoutumissuunnitelman laatimisesta asiakkaan kanssa vastaavat sosiaalitoimistot, niille henkilöille, jotka ovat sosiaalitoimen asiakkaita ja TE-toimistot niille henkilöille, jotka ovat työnhakijoina. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan niistä asioista, jotka voivat tukea maahanmuuttajaa hänen kotoutumisessaan ja yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimisessa, suunnitelmassa sovitaan myös suomenkielen opiskelusta. Maahanmuuttajalle maksettavan kotoutumistuen maksamisen edellytyksenä on myös kotoutumissuunnitelman laatiminen ja sen noudattaminen. (Työministeriö 2006.)

4.4 Venäjänkielisten kotoutuminen

Venäjänkielisten maahanmuuttajien kotoutumista on tutkittu Karmela Liebkindin (2004) johdolla. Tutkimuksesta on kirjoitettu kirja: Venäläinen, virolainen, suomalainen – kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen. Tutkimuksessa on siis myös mukana virolaisten ja etniseltä taustaltaan suomalaisten maahanmuuttajien kotoutumiskokemukset. Tutkimuksesta käy ilmi, että venäläisten syrjäytymisriski oli suurempi, kuin kahden muun ryhmän. Eniten syrjäytymisriskiin vaikutti suuri työttömyys. Työttömyyteen vaikutti puolestaan suomen kielen taidon puute. Suomea oppineet työllistyivät nopeammin. Suomen kielen taitoa tutkittavat arvioivat itse. Venäjänkielisistä naisista joka viiden puhui suomea mielestään huonosti ja miehistä kolmannes. Naisten parempaa kielitaitoa selittää runsas avioituminen suomalaisen miehen kanssa. Venäläisten sosiaaliset verkostot olivat muita useammin venäjänkielisiä, kontakteja suomenkielisiin verkostoihin oli hyvin vähän. Tämä voi johtua venäjänkielisten kokemasta syrjäytymiskokemuksista arkielämässä. Syrjintää esiintyi mm. työnhaussa, asunnon hankkimisessa ja ravintoloissa. Kootusti voidaan sanoa, että hyvä suomen kielen taito, pitkään Suomessa asuminen ja suomalaisten kanssa ystäväystyminen olivat tekijöitä, jotka pienensivät tutkimusryhmän syrjäytymisriskiä. (Liebkind 2004, 272–281.)

4.5 Seurakunnat kotoutujan tukijana

Kotouttamislaki antaa mahdollisuuden kirkolle myös olla mukana maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa. Seurakuntien on mahdollista vaikuttaa myönteisesti maahanmuuttajien sopeutumiseen luomalla positiivista asenneilmapiiriä alueellaan. Seurakunta voi välittää maahanmuuttajille viestiä siitä, että he ovat arvokkaita ja hyväksytyjä ihmisenä. Maahanmuuttajan tulee saada kokemus siitä, että seurakunnassa otetaan hänet vastaan ihmisenä ja häntä kuunnellaan. Seurakunnan kaikki toimintamuodot ovat avoimia myös maahanmuuttajille ja toiminta tukee kotoutumista joko suoraan, tai välillisesti. Kirkon diakoniatyö voi tarjota maahanmuuttajille yksilöllistä tukea ja apua vastaanotolla tai diakoniatyöntekijän kotikäynnin. Diakoniatyön kautta maahanmuuttajien on mahdollista saada myös tuki- ja ystäväperheitä. Monet seurakunnat järjestävät alueellaan maahanmuuttajille toimintaa kieliryhmittäin. Suurimmat kieliryhmät, joilla kirkko järjestää toimintaa, ovat venäjä, englantia, viro ja arabia. (Espoon, Helsingin ja Vantaan evankelisluterilaiset seurakunnat 2009.)

Kirkon Ulkoasiain osaston mietintö maahanmuuttajien parissa tehtävän seurakuntatyön periaatteista, koordinoinnista ja käytännön järjestelyistä korostaa ja rohkaisee maahanmuuttajaa säilyttämään oman kulttuuri- ja uskontoidentiteettinsä. Seurakuntien tehtävänä on suojella vähemmistöjen kulttuuria, kieltä ja uskontoa. Maahanmuuttajan oman uskonnon säilyttäminen tukee maahanmuuttajan identiteettiä ja toimii voimavarana yhteiskuntaan sopeutumisessa. Myös uskonnollisten asioiden syvällisempi käsittely on helpompaa omalla äidinkielellä. (Kirkon Ulkoasiain osasto 1996, 13–16.) Tärkeä osa seurakuntien työstä maahanmuuttajien kotoutumisen tukijana tapahtuu yhteistyössä muiden kirkkojen, kansalaisjärjestöjen sekä kuntien ja valtion viranomaisten kanssa. Verkostoituminen toisten maahanmuuttajatyössä toimivien tahojen kanssa mahdollistaa resurssien jakamisen ja maahanmuuttajien tarpeisiin on helpompi vastata. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Seurakunta voi tarjota maahanmuuttajille myös kotoutumisen rinnasteisia toimenpiteitä. Rinnasteisilla toimenpiteillä tarkoitetaan henkilön kotoutumissuunnitelmaan kirjattuja toimenpiteitä, joita voivat olla myös säännölliset harrastukset, järjestö- ja yhdistystoiminta ja osallistuminen seurakuntien, kansalais- ja työväenopistojen toimintaan jne. Rinnasteisen toimenpiteen on oltava sellainen, jonka toteutumista voidaan valvoa. Työ-

voimatoimisto päättää rinnasteisen toimenpiteen osuudesta kotoutumissuunnitelmassa. Seurakunnissa yleisesti järjestetyt suomenkielen kurssit ovat luonteeltaan rinnastettavia toimenpiteitä. Opiskelijan on haettava päätös rinnastamisesta ennen toimenpiteen alkamista. (Työministeriö 2006.)

5 KULTTUURIN JA KIELEN MERKITYS KOTOUTUMISESSA

5.1 Kulttuurien kohtaaminen

Kun puhumme maahanmuutosta, puhumme väistämättä myös erilaisista kulttuureista ja kulttuurien kohtaamisesta. Kulttuuri- käsitettä määritellään monilla eri tavoilla, riippuen tieteen alasta ja tutkijasta. Sosiaalipsykologian professori Karmela Liebkind (1994) näkee kulttuurin ja identiteetin olevan kiinteästi yhteydessä toisiinsa. Hän katsoo kulttuurin olevan osa ihmisen maailmankuvaa, joka periytyy menneisyydestä. Liebkindin mukaan myös ihmisen psyyke on pitkälti kulttuurin tuotetta. (Liebkind 1994, 21–22). Yleisemmin kulttuuri käsitetään jonkin ryhmän käyttäytymismallina. Kulttuuri opitaan ja siihen kasvatetaan, siihen ei synnytä. Sosialisaatioprosessiksi kutsutun oppimisen kautta ihminen omaksuu oman kulttuurinsa käyttäytymismallit, arvot ja normit (Räty 2002, 42.)

Kulttuuriin kuuluvat vahvasti erilaiset perinteet ja muuttumattomuus. Mutta koska erilaiset kulttuurit kohtaavat toisiaan koko ajan tässä globalisoituvassa maailmassa, myös kulttuurit muuttuvat. (Räty 2002, 44.) Kotoutumiseen liittyvä käsite akkulturaatio tarkoittaa kulttuurin muutosta, henkilön sulautumista tai sopeutumista ympäröivään valtakulttuuriin. Akkulturaation onnistuminen riippuu siitä, miten maahanmuuttaja suhtautuu omaan kulttuuriinsa ja pitää siitä kiinni. Toisaalta siitä, kuinka tärkeänä ja merkittävänä hän pitää ympäröivää valtakulttuuria. Kumpaankin kulttuuriin voi suhtautua arvostaen tai arvostamatta. (Liebkind 1994, 25.)

Karmela Liebkind (1994) esittelee John Berryn (1989) luoman akkulturaatiomallin, joka on yleisesti käytetty malli puhuttaessa kulttuuriin sopeutumisesta. Tässä mallissa integraatio on tavoiteltavaa ja siinä maahanmuuttaja kykenee samanaikaisesti säilyttämään omaa kulttuuriaan ja olemaan kanssakäymisessä valtaväestön kanssa. Assimilaatioksi eli sulautumiseksi kutsutaan tilannetta, johon voidaan päätyä, mikäli maahanmuuttaja ei voi ylläpitää kulttuuriaan, mutta on kuitenkin tiiviisti tekemisissä valtaväestön kanssa. Eristäytymiseen eli separaatioon voidaan päätyä, mikäli maahanmuuttaja ei lainkaan kohtaa valtaväestön edustajia ja korostaa vahvasti oman kulttuurinsa säilyttämistä. Synchronisaatio on ongelmallisin tilanne. Siinä maahanmuuttaja ei säilytä omaa kulttuuriaan

eikä ole tekemisissä valtaväestönkään kanssa. Berryn mallissa tätä sanotaan marginalisoitumiseksi. (Liebkind 1994, 25–27.)

TAULUKKO 1. John Berryn akkulturaatiomalli. (Ahaa! Avaimia monikulttuurisen kohtaamiseen – materiaali i.a.)

John Berry (1989): Akkulturaatiomalli		Maahanmuuttajan on tärkeää säilyttää oma identiteetti ja kulttuuri?	
		KYLLÄ	EI
Maahanmuuttajan on tärkeää olla tekemisissä valtaväestön kanssa?	KYLLÄ	integraatio	assimilaatio
	EI	separaatio	marginalisoituminen

Monissa eri tutkimuksissa on Liebkindin (1994) mukaan todettu, että akkulturaation onnistuu parhaiten sellaisissa yhteiskunnissa, jotka ovat myönteisiä vieraiden kulttuurien kohtaamiseen. On myös todettu, että mikäli maahanmuuttajilla on mahdollisuus ylläpitää omia sosiaalisia verkostojaan ja omaa kulttuuria, heillä on mielenterveysongelmia vähemmän. Stressiä akkulturaatio aiheuttaa, jos eri kulttuuritaustainen henkilö joutuu elämään täysin eristettynä ilman oman kulttuuritaustan kontakteja. (Liebkind 1994, 35.)

5.2 Äidinkielen merkitys ja säilyttäminen

Tärkeä osa kulttuuria on kieli, jolla ihmiset kommunikoivat keskenään. Kielellä on tärkeä kasvatuksellinen ja sosiaalinen tehtävä. Äidinkieli opitaan jo varhain kotona ja on sydämen, tunteiden, ajattelun ja identiteetin kieli. Yleisesti puhutaan, että äidinkieli on tunnekieli. Kieli myös vahvistaa kulttuurista identiteettiä ja auttaa oman kulttuurin tuntemisessa. (Mäkelä 2007, 14.) Äidinkieli voidaan myös määritellä kieleksi, jonka lapsi oppii ensimmäisenä. Tämän määritelmän ongelmana on määritellä lapsen äidinkieli silloin, kun lapsen vanhemmat ovat erikielisiä. Äidinkieli voidaan määritellä myös kieleksi, jonka lapsi hallitsee parhaiten. Tämän määritelmän ongelmana on, että maahanmuuttajalapsen äidinkieleksi helposti määrätään valtakieli päivähoidossa ja koulussa opitun kielen perusteella. Äidinkielen oppimista voidaan pitää myös samaistumistapah-

tumana, jossa lapsi oppii oman kulttuurinsa säännöt, normit ja arvot. (Lukkarinen 2001, 5.)

Kieli on myös osa ihmisen identiteettiä. Identiteetti tarkoittaa yksilön näkemystä erilaisiin ryhmiin kuuluvuudesta. Identiteetti ilmaisee miten ihminen on samankaltainen muiden ihmisten kanssa ja toisaalta miten hän eroaa toisista. Identiteetit ovat erilaisia ja muuttuvia. Kielen kautta ihminen ymmärtää ympäröivää maailmaa, pystyy selittämään syitä ja seurauksia. Kielen avulla ihminen myös ajattelee ja siirtää perimätietoa jälkipolville. (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 9–10.)

5.3 Kaksikielisyys kotoutumisen tavoitteena

Suomalainen kotouttamispolitiikka lähtee yksiselitteisesti siitä lähtökohdasta, että maahanmuuttajalla on oikeus säilyttää oma kielensä ja kulttuurinsa. Siihen myös tuetaan maahanmuuttajaa. Eniten tukea tarvitsevat maahanmuuttajaperheiden lapset, joilla on suurin riski täysin assimiloitua eli sulautua valtaväestöön. Äidinkielen siirtäminen seuraavalle sukupolvelle on tärkeää. Lapsi oppii valtakielen päiväkodissa ja koulussa varsin nopeasti, niinpä onkin haasteellista vanhemmille tukea lasta oman kulttuuriperinnön säilyttämisessä. Vanhempia on tuettava johdonmukaisesti käyttämään äidinkieltä kommunikoitaessa lapsen kanssa. Lapsi tarvitsee erityisohjausta äidinkielen säilyttämiseen, pelkkä keskustelu arkipäivän asioista ei riitä. Lapselle on luettava ja harjoitettava kieltä. Koulu, kaverit ja ympäristö aiheuttavat paineita lapselle siirtyä käyttämään kokonaan valtakieltä. Riippuu paljon vanhempien päättäväisyydestä ja omista henkisistä resursseista kotoutumisprosessissa, kuinka he jaksavat ohjata lastaan oman kielen säilyttämisessä. (Räty 2002, 154–155.)

Suomessa kuntien varhaiskasvatuksen tukena on varhaiskasvatussuunnitelma eli Vasu. Siinä todetaan, että pienten lasten äidinkielen kehityksen tukeminen on vanhempien vastuulla. Yhteiskunta tukee vanhempien tehtävää. Vanhemmille on tärkeää tiedottaa ja keskustella heidän kanssaan suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista. Varhaiskasvatuksessa edistetään maahanmuuttajataustaisen lapsen suomen tai ruotsin kielen omaksumista, mutta sen lisäksi maahanmuuttajalapsilla tulee olla mahdollisuus

kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 39–40.)

Suomessa on jo 1970 - luvulta asti perusopetuksessa annettu oman äidinkielen opetusta pakolaislapsille. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuus koskee kaikkia Suomessa asuvia lapsia kansallisuudesta riippumatta. Äidinkielen opetus ei kuulu tällä hetkellä perusopetuksen perusteisiin, vaan vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetukseen myönnetään valtionavustusta enintään kahdesta tunnista viikossa jokaista neljän oppilaan laskennallista ryhmää kohti. Jos lapsi tulee pienestä kieliryhmästä, tämän säädöksen perusteella hän voi jäädä oman kielen opetuksen ulkopuolelle. Vuoden 2004 annetun perusopetuksen perusteiden mukaan oman äidinkielen opettamisella pyritään luomaan lapselle mahdollisimman vahva pohja suomen kielen oppimiseen ja muiden oppiaineiden opiskelemiselle. Tavoitteena on myös vahvistaa oman kielen ja kulttuurin tuntemusta sekä saada maahanmuuttajalapsi ymmärtämään kaksikielisyyden merkityksen omalle kehitykselleen. (Ikonen 2007, 41–45.)

Sanna Iskanius on tutkinut venäjänkielisten nuorten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä. Tutkimusten mukaan mitä paremmaksi lapsi tai nuori arvioi venäjänkielen taitonsa, sitä myönteisemmin hän suhtautuu äidinkieleensä, sen opiskeluun ja venäläisyyteen. Myös kotona käytetyillä kielillä on vaikutusta. Venäjää kotonaan puhuvat suhtautuvat venäjän kieleen ja sen opiskeluun myönteisemmin kuin suomea tai molempia kieliä kotonaan puhuvat. (Iskainus 2002, 208–209.)

6 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Maahanmuuttajien kotoutumista ja maahanmuuttajatyötä on tutkittu viimeisen kymmenen vuoden aikana paljon ja hyvin erilaisista lähtökohdista. Kirkon ja seurakuntien tekemää maahanmuuttajatyötä on sen sijaan tutkittu vähemmän. Aivan samantyyppistä tutkimusta, jossa tutkimuksen kohteena olisivat olleet venäjänkieliset maahanmuuttajat, kotoutuminen ja seurakunnan tekemä venäjänkielinen työ, ei ollut löydettävissä. Muutamia seurakunnan maahanmuuttajatyötä koskevia tutkimuksia, opinnäytetöitä löytyi. Tähän olen valinnut esiteltäviksi ne, joista on eniten hyötyä omaa tutkimustani varten.

Elisa-Maaria Järvimäki on v. 2010 tutkinut sosionomin (AMK) opinnäytetyössään maahanmuuttajien perhekerhon merkitystä kotoutumisen tukena. Opinnäytetyö on tehty produktiona, jossa kuvataan maahanmuuttaja perhekerhon käytäntöjä ja tapahtumia. Tutkimusjoukko, eli perhekerholaiset olivat useista eri kansallisuuksista ja heidän yhteisenä kielenään oli suomenkieli. Myös tutkimuksen yhtenä lähtökohtana on, miten kerho voi tukea suomenkielen ja kulttuurin oppimista. Toisena kysymyksenä on miten kerhotoiminta tukee kotoutumista vuorovaikutuksellisin keinoin ja kolmantena kysymys vertaistuen merkityksestä kotoutumiselle. Järvimäen produktio pitää sisällään viiden perhekerhokerran toteuttamisen ja arvioinnin. Arvioinneissa nousee esille kysymys kieli-muurista, kun aina ei kerhon ohjaajalla eli tutkimuksen tekijällä ja kerholaisilla ole yhteistä kieltä. Toisaalta Järvimäen tutkimus osoittaa, että kerho oli tärkeä paikka harjoitella suomen kielen käyttöä arkitilanteissa ja monet maahanmuuttajat rohkaistuivat käyttämään kieltä. Heikkoutena tällaisessa tutkimuksessa on, että maahanmuuttajat ovat kuin yhtä massaa, heidät lokeroidaan yhteen ja samaan maahanmuuttajien lokeroon, vaikka taustalta löytyy useampia kulttuureita ja kansallisuuksia. Kulttuureiden moninainen rikkaus ei pääse kovin hyvin esille. Kerhokerroilla oli kuitenkin kerhoteemat valittu eri kulttuureista nouseviksi, mikä oli hyvä asia. (Järvimäki 2010.)

Auli Koponen, Mari Kotilainen ja Taava Kousa ovat sosionomin (AMK) opinnäytetyössään v. 2006 selvittäneet sudanilaisten kristittyjen integroitumista Kuopion Kallaveden seurakuntaan. Teemahaastatteluna oli haastateltu kahdeksaa sudanilaista maahanmuuttajaa. Haastattelut oli tehty englanniksi. Tutkimuskysymyksiä olivat miten Kallaveden seurakunta on ollut mukana sudanilaisten kristittyjen integroitumisessa, miten heidän

seurakuntayhteyttään voi vahvistaa ja kolmanneksi mitkä ovat sudanilaisten toiveet ja tarpeet Kallaveden seurakunnalta. Tutkimuksesta selviää, että kaikkein tärkein tuki mitä Kallaveden seurakunta oli sudanilaisille kristityille maahanmuuttajille voinut tarjota, oli oma tila, paikka, missä he voivat kokoontua yhteen rukoilemaan omalla äidinkielellään. Tärkeänä haastateltavat kokivat myös sudanilaisen yhteisön muut kokoontumiset seurakunnan tuella Kuopiossa ja myös valtakunnallisesti Suomessa. Seurakuntayhteyden suomalaisten kanssa sudanilaiset kokevat tärkeäksi, mutta eivät pysty kieliongelman vuoksi aina täysipainoisesti osallistumaan seurakunnan toimintaan ja jumalanpalvelukseen. He toivoivat seurakunnalta lisää tilaisuuksia kohdata suomalaisia ja myös suomen kielen opetusta. Tutkimuksessa nousee esille ristiriita, jota tutkijat eivät täysin käsittele. Haastateltavat pitävät tärkeimpänä seurakunnan tukena heille mahdollisuutta kokoontua yhteen rukoilemaan omalla äidinkielellä. Toisaalta he ymmärtävät, että kotoutumiseen tarvitaan suomen kielen oppimista. Tutkimus painottaa tätä jälkimmäistä, eli suomen kielen oppimisen merkitystä. Tärkein tutkimustulos jää hyvin vähälle huomiolle. Tämä tutkimus on kuitenkin hyvin vertailukelpoinen omaa tutkimukseeni ajatellen. Tutkimuskohteena on yhden kieliryhmän ihmisiä ja seurakunnan tekemä maahanmuuttajatyö on tutkimuksen viitekehyksenä. (Koponen, Kotilainen & Kousa 2006.)

Mirja Hytönen on tehnyt jo vuonna 2000 sosionomin (AMK) tutkintoa varten opinnäytetyön ”Maahanmuuttajanaisten kokemuksista Vuosaaren seurakunnan toiminnasta”. Tutkimuksessa on käytetty lomakekyselyä 11 henkilön osalta ja viiden henkilön teema-haastattelua. Haastattelut on tehty yhtä englanninkielistä poikkeusta lukuun ottamatta suomeksi. Myös kyselylomake on suomen kielellä. Tutkimustehtävänä oli analysoida ja kuvailla millaista on maahanmuuttajan arki Suomessa, millaisia kokemuksia heillä on Vuosaaren seurakunnan toiminnasta ja mitä he seurakunnalta toivovat. Tutkimustuloksista ilmenee, että kotoutumisen vaikeuksia olivat elämän epävarmuus, kielivaikeudet ja kulttuurierot, työttömyys, sosiaalisten verkostojen puuttuminen ja oman identiteetin muutokset kotoutumisessa. Näihin vaikeuksiin puolestaan toivottiin seurakunnalta tukeamm. yhteisten tapahtumien järjestämistä, kielikursseja ja toisten ihmisten tapaamista. Myös tässä tutkimuksessa, ehkä kaikkein voimakkaimmin korostetaan suomen kielen oppimista integraation lähtökohtana ja onnistumisena. Tutkimuksesta on luettavissa myös haastateltavien väsymys pakko-suomen opiskelamiseen. Tämä Hytösen tutkimus on jo kymmenen vuotta vanha ja monet asiat maahanmuuttajien kotouttamisessa ovat

muuttuneet. Myös seurakuntien työ maahanmuuttajien parissa on muuttunut. Siksi tutkimus ei ole täysin vertailukelpoinen. (Hytönen 2000.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tutkimuksellista tietoa Rantakylän seurakunnalle maahanmuuttajien osallistumisesta seurakunnan toimintaan ja heidän kokemuksiaan seurakunnan kansainvälisestä työstä. Samalla pyrittiin selvittämään, miten seurakunta voi olla tukemassa maahanmuuttajan kotoutumista. Näkökulmaksi valittiin venäjänkielisten maahanmuuttajien tarpeet ja toiveet. Tutkimusluvan hankkeelle antoi Rantakylän seurakunnan seurakuntaneuvosto.

Tutkimuksen tarve on työelämälähtöinen. Maahanmuuttajatyötä on tehty Rantakylässä jo kaksikymmentä vuotta ja työn kehittymisen kannalta on tärkeää selvittää, mitä maahanmuuttajaperheet odottavat Rantakylän seurakunnalta ja miten seurakunta voi tukea heidän kotoutumistaan. Seurakunnissa työ helposti urautuu ja työtä tehdään samoja toimintoja toistaen. Tutkimuksen tekeminen oli tarpeellista, jotta myös maahanmuuttajien ääni saataisiin kuuluville työtä kehitettäessä.

Tutkimuskysymykset muotoiltiin seuraavasti:

1. Miten maahanmuuttajat ovat kokeneet venäjänkielisen työn Rantakylän seurakunnassa?
2. Miten maahanmuuttajat haluaisivat kehittää venäjänkielistä työtä Rantakylän seurakunnassa?
3. Miten Rantakylän seurakunnan venäjänkielinen työ voi tukea venäjänkielisiä maahanmuuttajia kotoutumisessa?

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittämisideoiden löytäminen Rantakylän seurakunnan venäjänkielistä työtä varten.

7.2 Tutkimuksen kohderyhmä ja aiheen raja

Kohderymänä tutkimuksessa olivat maahanmuuttajat, jotka ovat osallistuneet joihinkin tapahtumiin Rantakylän seurakunnassa. Kohderyhmäksi valikoituvat ne henkilöt, joiden yhteystiedot sähköpostineen minulla oli käytössä. Valitsin tutkimusjoukon osallistumisen perusteella, tutkimusryhmän jäsenet eivät kaikki ole seurakunnan jäseniä. Kohderyhmän suuruus oli 19 henkilöä, kaksi miestä ja 17 naista. Kohderyhmää yhdistävänä tekijänä on venäjänkieli äidinkielenä ja kotikielenä. Kohderyhmäläiset ovat taustaltaan eri kansallisuuksista ja tulleet Suomeen erilaisista syistä, sekä eri maista. Koska kohderyhmä on pieni, yksityisyyden säilyttämiseksi henkilöiden kansallisuuksia ja lähtömaita ei kerrota. Joillain tutkimukseen osallistuneista oli suomalainen aviopuoliso. Heillä kotikielenä olivat suomi ja venäjä.

Tutkimuskysymyksiin vastaajat olivat venäjänkielisiä. Muita kieliryhmiä ei tässä tutkimuksessa käsitellä, vaikka Rantakylän seurakunnan alueella asuu monia eri kieliryhmiin kuuluvia ihmisiä ja heitä osallistuu seurakunnan toimintoihin. Vaikka kielikysymys on tärkeässä roolissa tutkimuksessa, tutkimus ei kuitenkaan ole kielitieteellinen, vaan kysymystä käsitellään kotoutumisen ja sosionomin työn kannalta. Koska kysymyksessä on sosionomin tutkinnon opinnäytetyö, tutkimuksessa ei myöskään oteta kantaa, eikä käsitellä kirkon työn hengellistä ja uskonnollista viitekehystä.

7.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Tutkimus oli kvalitatiivinen, eli laadullinen ja toteutettiin kyselytutkimuksena. Lähtökohtana kvalitatiiviselle tutkimukselle on todellisen elämän kuvaaminen ja sitä kuvataan kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa ei lähtökohtana ole teorian ja hypoteesien asettelu eikä testaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa otetaan huomioon arvolahtokohdat, sillä arvojen kautta ihminen ymmärtää ilmiöitä ja asioita. Pääosassa on ainutlaatuinen ihminen ja tutkimuksen avulla pyritään saamaan hänen äänensä kuuluville. Tutkimusmetodina voidaan käyttää esimerkiksi temahaastattelua. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 161–164.)

Tässä tutkimuksessa on käytetty strukturoidun teemahaastattelun sijaan kyselylomaketta. Kysely lähetettiin tutkimusryhmäläisille sähköpostilla käyttäen Webropol-ohjelmaa ja osalle postin välityksellä. Kysymyslomakkeen käyttöön päädyttiin, koska haastateltavat olivat venäjänkielisiä ja haluttiin minimoida kielelliset väärinymmärrykset. Tutkijana halusin, että tutkittavat voivat ilmaista itseään avoimesti äidinkielellään. Teemahaastattelussa olisi haastattelut pitänyt litteroida nauhalta kirjalliseen, luettavaan muotoon. Siihen en olisi itse pystynyt. En hallitse venäjää niin hyvin, vaikka sitä puhunkin. Olisin joutunut palkkaamaan jonkun henkilön tekemään litteroinnin. Myöskään tulkin kautta tapahtuvaa haastattelua en halunnut tehdä. Tutkimuksen luotettavuus olisi kärsinyt. Kysymyslomakkeen kirjalliset vastaukset pystyin itse kääntämään venäjämästä suomeksi. Toinen syy kyselylomakkeen käyttöön oli oma suhteeni tutkittaviin. Olen työntekijänä oppinut tuntemaan jokaisen tutkimusryhmän jäsenen. Ajattelin, että tutkittavat uskaltaisivat antaa paremmin palautetta venäjänkielisestä työstä, kun voivat vastata kyselyyn nimettömänä, minua kohtaamatta.

Kyselylomake laadittiin ensin suomeksi (LIITE 1) ja käännettiin venäjäksi. Kysymykset laadittiin tutkimuskysymysten pohjalta. Kyselylomake lähetettiin sähköpostilla 16 henkilölle. Kaksi sähköpostikyselyn saanutta halusi vastata kyselyyn perinteisesti käsin kirjoittamalla, joten heille lähetin lomakkeen postin välityksellä. Lisäksi lähetin lomakkeen kolmelle muulle toimintaan osallistuneelle maahanmuuttajalle, joilla ei ollut sähköpostia. Sähköpostin kautta kyselyyn vastasi kahdeksan henkilöä ja paperilomakkeella 5 henkilöä. Vastauksia tuli kaikkiaan 13. Lomakkeessa kysyttiin muutamia taustatietoja vastaajista, sekä osallistumisesta seurakunnan tilaisuuksiin. Nämä kysymykset olivat monivalintakysymyksiä. Tutkimuksen analyysivaiheessa huomasin, että nämä kysymykset olivat laadullisen tutkimukseni kannalta aika turhia. Siksi en ole tutkimustuloksissakaan niihin juuri paneutunut. Lisäksi kysymyslomakkeella oli kaksi asteikkokysymystä, joilla pyydettiin arvioimaan koettuja seurakunnan tilaisuuksia asteikolla 1-5 (täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä). Asteikkokysymykset eivät elektronisen kyselyn asetuksista johtuen toimineet, eivätkä sähköpostivastaajat voineet niihin vastata. Tämä selvisi minulle vasta siinä vaiheessa, kun paperilomakkeelle vastanneiden henkilöiden vastauksia syötettiin Webropol-ohjelmaan. Pääpaino kyselylomakkeessa oli siis avoimilla kysymyksillä, joita oli neljä. Avoimissa kysymyksissä vastaajat saivat vapaasti kertoa näkemyksistään.

7.4 Aineiston analyysi

Kun kysely oli valmistunut, saatuja vastauksia luettiin useita kertoja. Aineistoa lähdettiin analysoimaan teemoittelun avulla. Teemoittelussa tutkimusaineistosta pyritään hahmottamaan keskeisiä aihepiirejä. Teemoiksi voidaan hahmottaa sellaisia aiheita, jotka toistuvat aineistossa muodossa tai toisessa. Aluksi karsin ylimääräisen aineiston ja sitten eri värein aloin ryhmitellä vastauslausekkeita. Käytin eri ryhmien erottamiseen värikoodeja. Eriväriset ryhmät siirsin taulukkoon omiksi kokonaisuuksikseen nimeten ne samalla. Sen jälkeen tutkin teemoja tarkasti ja nämä viisi teemaa supistettiin vielä kahdeksi pääteemaksi. (LIITE 2)

Teemoittelu analyysimenetelmänä etenee teemojen muodostamisesta ja ryhmittelystä niiden yksityiskohtaisempaan tarkasteluun (Jyväskylän yliopisto i.a.). Aineistosta nousi esille kaksi eri pääteemaa, joita käsitellään tämän tutkimuksen tuloksissa ja johtopäätöksissä.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

8.1. Toimintaan osallistuminen

Tutkimuskysymysten perusteella selvisi, että taustaltaan tutkimukseen vastanneista neljä oli 18-40-vuotiaita, kuusi 41-60-vuotiasta ja kolme yli 61-vuotiasta. Vastaajista vain yksi oli eläkkeellä, muut olivat työelämässä, opiskelemassa tai työharjoittelussa. Kolme vastaajaa ilmoitti olevansa työtön. Vastaajista vain yksi oli asunut Suomessa alle kaksi vuotta. Yhteensä viisi vastaajaa oli asunut Suomessa 2-10 vuotta ja peräti seitsemän vastaajaa yli 10- vuotta. Kuudella vastaajalla oli huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia. Kahdeksan vastaajaa oli luterilaisen seurakunnan jäsenenä, kolme ortodoksia ja kaksi tutkimusryhmän jäsenistä ilmoitti, että ei kuulu mihinkään kirkkokuntaan. Rantakylän seurakunnan alueella asuvia vastaajia oli 11 ja muualla Joensuussa tai lähiympäristössä asui kaksi vastaajista.

Kyselyyn vastanneista selvästi suurin osa, eli 84,6 % oli osallistunut jossain vaiheessa Rantakylän seurakunnan järjestämiin venäjänkielisiin juhliin. Kysymykseen mihin venäjänkieliseen toimintaan haluaisitte osallistua mieluiten, tuli myös eniten vastauksia (69,2 %). Venäjänkielisen rippikoulun oli käynyt seurakunnassa seitsemän henkilöä, mutta kukaan ei ollut kiinnostunut käymään rippikoulua jatkossa. Jumalanpalvelukseen osallistumisesta aiemmin ei ollut kysymystä, eikä siihen osallistuminen kiinnostanut kuin kahta henkilöä. Yleistäen voidaan todeta, että niihin toimintoihin, mihin vastaajat olivat osallistuneet aiemmin venäjän kielellä, haluttiin myös osallistua jatkossa.

8.2 Maahanmuuttajien kokemuksia venäjänkielisestä työstä

Yleisesti Rantakylän seurakunnan venäjänkieliseen työhön ollaan hyvin tyytyväisiä ja työ koetaan tarpeelliseksi. Vastaajat ovat kohtuullisen tyytyväisiä myös venäjänkielisten toimintojen määrään seurakunnassa. Kaikki kyselyyn osallistuneet haluavat osallistua seurakunnan tapahtumiin äidinkielellään. Paperilomakkeelle vastanneiden vastauksista kävi ilmi, että kolme vastaajaa haluaa osallistua venäjänkieliseen toimintaan, mutta myös suomenkieliseen toimintaan. Sähköisessä lomakkeessa piti valita jompikumpi

vastaus. Seurakunnan asenteita maahanmuuttajia kohtaan pidetään hyvänä ja vastaanottavana, samoin kuin työntekijöiden ystävällisyydestä pidetään. Sitä pidettiin hyvänä, että seurakunnalla on venäjää puhuva työntekijä. Kritiikkiä työtä kohtaan vastauksista ei voinut lukea. Avointen kysymysten vastauksista kävi ilmi ainoastaan positiiviset kokemukset ja kiitollisuuden tunne.

Всё очень даже нравится мне. Помощь всегда оказывается. Спасибо. [Kaikki miellyttää minua. Apua aina annetaan. Kiitos.]
Nainen A.

Perheleiriä koskeviin kysymyksiin vastasi kuusi henkilöä. Myös perheleiri oli koettu tarpeelliseksi ja siihen oltiin tyytyväisiä.

8.3 Maahanmuuttajien kehittämistoiveet venäjänkieliseen työhön

Odotuksista työtä kohtaan oli kirjoitettu paljon. Eniten vastaajat olivat osallistuneet vuosittaisiin joulu- tai muihin juhliin. Juhlia toivottiin myös järjestettäväksi jatkossa. Aikuisille toivottiin venäjänkielisiä kerhoja, joissa voisi kohdata muita maahanmuuttajia ja keskustella erilaisista asioista ja teemoista omalla äidinkielellä. Toisaalta toivottiin myös mahdollisuutta harjoittaa suomea käytännön tilanteissa ja yhteyttä kantasuomalaisen seurakuntalaisten kanssa. Suomen kielen kursseja toivottiin kielitaitoa parantamaan.

Ochen' slozhno popast' na jazikovie kursi. Kursi finskogo jazika ochen' nuzhni! [Suomen kielen kursseille on vaikeaa päästä. Suomen kielen kurssit ovat tärkeitä!] Nainen B.

Erityisen vahvasti esille nousi tarve venäjänkielisestä lasten toiminnasta. Tätä toivoivat vastaajat, joiden perheessä oli pieniä lapsia. Toiveena oli saada omia tapahtumia ja erilaisia kerhoja lapsille.

Детские кружки (танцы, музыка, рисование, рукоделие, финский язык) уделить большое внимание детям. [Lasten kerhoja (tanssi, musiikki, piirustus, käsityö, suomen kieli) osoittaa suuri huomio lapsille.]
Nainen C.

Myös perheleirin osalta kehittämistoiveet koskivat lasten leiriohjelmaa. Lapsille toivottiin oman ikäryhmän mukaista toimintaa, enemmän ulkoilua ja aktiviteettejä. Leiriajan kohtaa toivottiin siirrettäväksi elokuun lopulta aikaisemmaksi keväeseen tai kesälle.

Leiriä koskevat toiveet olivat hyvin konkreettisia järjestelyksymyksiä, leirin ohjelmien sisältöön ei kukaan ottanut kantaa.

8.4 Seurakunta venäjänkielisten tukena kotoutumisessa

Kyselyyn vastanneiden omakohtaiset kokemukset venäjänkielisen työn tuesta kotoutumisessa eivät tulleet kovin hyvin esille. Vastajat kertoivat yleisellä tasolla, että seurakunnalla on tärkeä rooli kotoutumisessa ja he ovat saaneet apua. Jo se, että seurakunnasta saa palvelua omalla äidinkielellä, on tukemassa kotoutumista. Kotoutumisen tueksi vastaajat toivovat lisää yhteyttä kantasuomalaisiin seurakuntalaisiin ja yhteisiä tilaisuuksia. Seurakunta voi auttaa myös konkreettisesti järjestämällä sosiaalista tukea, kielenkäännöspalveluita, tukea työllistymisessä ja järjestämällä suomenkielen kursseja.

Предлагать поддержку и помощь, например в кризисных ситуациях. Устраивать разные поездки для русскоязычных семей. [Tarjotaan tukea ja apua, esimerkiksi kriisitilanteissa. Erilaisten retkien järjestäminen venäjänkielisille perheille]. Nainen D.

Lähes puolet (5 henkilöä) vastaajista ilmaisi, että on jo kotoutunut Suomeen. Heistä kolme kirjoitti seurakunnan auttaneen kotoutumisprosessissa. Kukaan ei kertonut tarkemmin, miten seurakunta oli auttanut.

Церковь очень хорошо уже помогла мне адаптироваться в жизни в Финляндии. [Kirkko on jo auttanut minua hyvin sopeutumaan elämään Suomessa.] Nainen E.

8.5 Kotoutumista tukeva ja omaa kulttuuria säilyttävä toiminta

Sisällönanalyysissä teemoittelun kautta nousi esille kaksi teemaa: kotoutumista tukeva toiminta ja omaa kulttuuria säilyttävä toiminta. Kotoutumista tukeva toiminta muodostuu analyysin perusteella diakoniatyöstä, yhteydestä suomenkielisiin seurakuntalaisiin ja suomen kielen kielikursseista. Omaa kulttuuria säilyttävä toiminta puolestaan muodostuu venäjänkielisestä lapsi- ja perhetyöstä, sekä yhteydestä venäjänkielisiin maahanmuuttajiin. Aikuiset maahanmuuttajat haluavat seurakunnasta selkeästi itselleen kotoutumista tukevaa toimintaa ja lapsilleen omaa kulttuuria säilyttävää toimintaa. Maahan-

muuttajien omaa kulttuuria voidaan säilyttää ja tukea sitä seurakunnassa järjestämällä lapsille ja perheille venäjänkielistä toimintaa.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kotoutumista tukevaksi toiminnaksi voidaan määritellä diakoniatyön keinoin järjestettävä neuvonta, ohjaus ja hengellinen ja sosiaalinen tuki. Diakoniatyö pystyy auttamaan tarvittaessa myös taloudellisesti. Diakoniatyön mahdollisuuksista auttaa täytyy selvästi enemmän tiedottaa maahanmuuttajille. Tutkimusvastausten perusteella oli havaittavissa, että monilta puuttuu tietoa mitä diakoniatyö on, ja että seurakunnasta on mahdollista saada esimerkiksi kriisiapua. Tämä tiedottamisen lisäämisen tarve tuli esille myös muutamissa muissa vastauksissa. Vastajat toivoivat järjestettäväksi sellaista toimintaa, jota seurakunnalla on jo tarjolla. Esimerkiksi pyydettiin seurakuntaa palkkaamaan sosiaalityöntekijä kotoutumista tukemaan. Erilaisesta kulttuurista tulija ei välttämättä pysty heti ymmärtämään kirkon roolia ja diakoniatyön merkitystä. Seurakunnan tulisi olla aktiivisempi tarjoamaan apua maahanmuuttajille.

Kielikurssit kotoutumisen tukena helpottavat arkielämässä selviytymistä ja suomalaiseen kulttuuriin perehtymistä. Kielikursseilla opiskelijat saavat vertaistukea toisilta maahanmuuttajilta. Seurakunnassa järjestettävät kielikurssit toimivat myös usein väylänä muihin seurakunnan tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Kotoutumista voidaan seurakunnassa tukea erityisesti järjestämällä erilaisia mahdollisuuksia ja tilaisuuksia suomenkielisten kantaseurakuntalaisten ja maahanmuuttajien yhteiseen kohtaamiseen. Kaikki seurakunnan suomenkielinen toiminta on luonnollisesti avointa myös maahanmuuttajille, mutta he tarvitsevat osallistumiseen erityistä rohkaisua. Seurakunnan pitäisi harkita esimerkiksi tulkkauksen järjestämistä tilaisuuksissa. Suomenkielisiä seurakuntalaisia puolestaan pitää rohkaista avoimuuteen ja vastaanottavaisuuteen maahanmuuttajia kohtaan. Aikaisemmat yritykset järjestää yhteisiä tilaisuuksia yhdessä eri kulttuuritaustaisten maahanmuuttajien ja suomalaisten kesken ovat kaatuneet siihen, että kantasuomalaiset seurakuntalaisia on ollut paikalla vain muutamia. Monikulttuurisuus ei synny itseltään, vaan tarvitsee avuksi kansainvälisyyskasvatusta seurakunnassa.

Tällä hetkellä Rantakylän seurakunnassa ei ole lapsille omaa venäjänkielistä toimintaa ja tässä on selkeä kehittämisen tarve. Venäjänkielisessä lapsi- ja perhetyössä on haasteena vanhempien tukeminen kasvattajina, kahden kulttuurin välissä. Venäjänkielisessä lapsi- ja perhetyössä pitäisi olla äidinkielenään venäjää puhuvia työntekijöitä. Maahan-

muuttajien omaa kulttuuria säilyttävää toimintaa voivat olla erilaiset kerhot, retket, juhlat ja tapahtumat, jotka tapahtuvat venäjänkielellä ja antavat mahdollisuuden venäjänkielisten keskinäiseen kanssakäymiseen ja kohtaamiseen. Juhlat ovat venäläisessä kulttuurissa tärkeitä. Juhliin on myös helppo osallistua, se ei vaadi pitkää sitoutumista. Juhlissa voi tavata oman kulttuuritaustan ihmisiä ja pitää yllä sosiaalisia suhteita. Juhlissa on pyritty huomioimaan myös venäläisen kulttuurin erityispiirteitä. Esimerkiksi joulujuhlissa on mukana ollut lumihiutaletyttö pakkasukon mukana.

Tutkimuksen tulokset noudattelevat pitkälti samaa linjaa Koponen ym. ja Hytösen tutkimusten kanssa. Selkeimmin yhteneväisyydet tulivat esille, kun tarkasteltiin tutkimusryhmien toiveita ja odotuksia seurakunnilta. Kulttuuri- ja kielitaustojen erilaisuudesta huolimatta maahanmuuttajien tarve omiin, yhteisiin kokoontumisiin ja yhteyden tarve suomalaisten kanssa tuli selkeästi esiin molemmissa tutkimuksissa, kuten myös tässä tutkimuksessa. Hytösen tutkimuksessa erityisesti tulevat esille maahanmuuttajanaisten toiveet, että kirkko voisi olla kohtaamispaikkana, hätäapukeskuksena, vapaa-ajan monitoimikeskuksena ja koulutuskeskuksena. Näistä toiveista on selkeästi erotettavissa omassa tutkimuksessani esiin nousseet kotoutumista tukevat toiminnot ja omaa kulttuuria säilyttävät toiminnot. (Koponen ym. 2006; Hytönen 2000.) Hytösen tutkimuksen ja oman tutkimukseni välillä on 10 vuotta. Tutkimustulosten samansuuntaisuus antaa huolestuttavan viestin siitä, että kirkko, tai aikakaan Rantakylän seurakunta ei ole kymmenen vuoden aikana pystynyt uudistumaan suhteessaan maahanmuuttajiin. Edelleenkin maahanmuuttajat kaipaavat kohtaamista ja seurakuntayhteyttä suomalaisten kanssa.

10 POHDINTA

Kysymyslomakkeita lukiessa kävi ilmi, että vastaajat olivat vastanneet avoimiin kysymyksiin hyvin lyhyesti. Sen vuoksi tutkimusaineisto supistui aika pieneksi, mutta oli mielestäni riittävä ja luotettava. Vaikka tuloksia ei määrällisesti paljon saatukaan, tässä tapauksessa vanha sanonta: ”Ei se määrä, vaan laatu”, on osuva. Työn kehittämisen kannalta vastauksia saatiin riittävästi. Se, että kokemuksia koskevaan kysymykseen oli vastattu hyvin niukasti ja ilman kritiikkiä, ei kerro mielestäni siitä, että vastaajat olisivat täysin tyytyväisiä kaikkiin venäjänkielisiin toimintoihin. Se taas, että odotuksia työlle oli pystytty kirjaamaan runsaasti, kertoo sen, että parannettavaa ja kehitettävää kyllä löytyy. On mahdollista, että vastaajat eivät suoraan halunneet tuoda epäkohtia esille, vaan ne oli pystyttävä tulkitsemaan kiertoilmauksista, kuten:

Ihan hyvällä mallilla toimiva seurakunta, toiminnassa ottaa huomioon venäjänk. tarpeet. Olisi suotava laajentaa ja monipuolistaa toimintaa. Nainen F (vastasi kysymyksiin suomeksi).

Eettiset kysymykset piti huomioida tarkoin tutkimuksen eri vaiheissa. Tärkeää esimerkiksi oli erilaisen kulttuurikontekstin huomioon ottaminen. Tämä on huomattavissa kyselylomakkeessa. Lomakkeen kysymykset on kirjoitettu teitittelymuotoon, olisi erittäin epäkohteliasta sinutella venäjänkielillä tällaisessa yhteydessä. On selvää, että lomakehaastattelun tueksi olisi pitänyt ottaa vielä muutaman henkilön teemahaastattelu, koska kyselylomakevastaukset jäivät aika suppeiksi. Aineiston suppeus ei kuitenkaan mielestäni vaikuttanut tutkimuksen luotettavuuteen. Jos haastateltavat olisivat olleet minulle vähemmän tuttuja henkilöitä, olisi haastattelun avulla voinut saada syvällisempää tietoa maahanmuuttajien kokemuksista ja kotoutumisesta. Aluksi olin ajatellut ottaa tutkimushenkilöiksi vain nuorten lapsiperheiden äitejä. Joukko olisi jäänyt kuitenkin liian pieneksi ja silloin tutkimuksessa ei olisi tullut esille eri-ikäisten venäjänkielisten ääni. Toimintaan osallistujat ovat seurakunnassa hyvin eri-ikäisiä. Venäläinen perhekäsitys on laaja, ydinperheeseen lasketaan kuuluvaksi myös isovanhemmat, vaikka eivät samassa osoitteessa asuisikaan.

Useiden tutkimuskysymyksiin vastanneiden henkilöiden kokemus omasta kotoutumisestaan oli tunne, että ”olen jo kotoutunut”. Henkilöt ikään kuin ovat eläneet kotoutumisprosessin läpi ja tuntevat täysin sopeutuneensa Suomeen. Sitä haluttiin korostaa vas-

tauksissa mm. vastaamalla kysymyksiin suomeksi, vaikka kysymykset olivat venäjäksi. Venäjänkielisten maahanmuutto Suomeen alkoi vuonna 1991 ja kauimmin asuneet ovat hyvin ehtineet kotoutua tänne. Tämä on hyvä ottaa huomioon seurakuntatyössä, kun maahanmuuttajille suunnitellaan ohjelmaa. Erityisenä haasteena maahanmuuttajatyölle ovat ne pitkään maassa olleet maahanmuuttajat, jotka eivät ole saaneet ”olen jo kotoutunut”-kokemusta. Seurakunta voisi olla koordinoimassa vertaistukitoimintaa pidempään maassa olleiden ja uusien maahanmuuttajien välille. Miten seurakunnassa voitaisiin hyödyntää pitkään maassa olleiden ja kotoutuneiden kokemuksia? Tässä olisi myös jatkotutkimuksen kannalta haastetta. Mitkä seikat johtavat siihen, että toisilla kotoutuminen on ollut helppoa ja toisilla uhkana on syrjäytyminen.

Tutkimustulokset vahvistavat omaa käsitystäni siitä, että maahanmuuttajatyö ei ole seurakunnassa pelkästään maahanmuuttajatyön työntekijän tehtävä. Seurakuntatyössä kaikilla työaloilla kohdataan maahanmuuttajia päivittäin. Erityisen haasteen edessä on seurakunnan lapsi- ja perhetyö. Toiveita venäjänkielisen lasten toiminnan järjestämisestä olen kuullut työssäni ennenkin, mutta suurimpana ongelmana tällaisen toiminnan järjestämiseen on venäjää puhuvien työntekijöiden puute. Lasten kanssa tehtävään työhön pitäisi vähintään kouluttaa venäjänkielisiä pyhäkoulunopettajia ja muita ohjaajia. Oma haasteensa on vapaaehtoistyöhön haluavien maahanmuuttajien rekrytointi. Mielestäni myös Diakonia-ammattikorkeakoulut voisivat panostaa enemmän maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden hankkimiseen ja kouluttamiseen kirkon työhön.

Jotta seurakunta oikeasti olisi monikulttuurinen, siihen tarvitaan asennemuutosta sekä työntekijöiltä, että seurakuntalaisilta. Jos katselen tutkimusta ja sen tuloksia maahanmuuttajatyöntekijän ja oman varsinaisen työni näkökulmasta, tutkimus antaa monella tavalla rohkaisua työn jatkamiseen ja työssä jaksamiseen. Tyytyväisyys seurakunnan toimintaan oli koskettavan yksimielistä. Tästä on hyvä lähteä jatkamaan. Oman rajoitteensa kehittämistoiminnalle asettavat seurakuntien pienenevät taloudelliset resurssit. Esimerkiksi kotoutumista edistäviä ja suomalaiseseen kulttuuriin tutustuttavia retkiä ei voida järjestää taloudellisista syistä johtuen niin paljon, kuin tässäkin tutkimuksessa toivottiin. Suomen kielen opetusta voidaan järjestää seurakunnassa vain, jos joku vapaaehtoinen opettaja innostuu asiasta. Määrärahoja uusien työntekijöiden palkkaamiseen ei ole. Tämä tutkimus antaa hyvää pohjaa ja vakuuttavuutta valmisteltaessa seuraavien vuosien talousarviota seurakunnan venäjänkieliseen työhön.

Tutkimusprosessi oli hyvin haastava. Aikaisemmista opinnoistani on jo yli 20 vuotta aikaa. Tätä tutkimusta varten jouduin opiskelemaan kaiken tutkimuksen tekemisestä uudestaan. Itse tutkimusaihe oli minulle läheinen ja rakas. Prosessi ja tutkimus elivät koko ajan, joka tietysti on luonteenomaista laadulliselle tutkimukselle. Tekniset ongelmat ja osaamattomuuteni Webropol - sovelluksen kanssa laadittaessa kysymyslomaketta haittasivat tutkimusta, mutta eivät onneksi estäneet sen tekemistä. Erityisen suuren kiitoksen haluan lausua ystävälleni Natalia Kiskolle, joka auttoi minua venäjänkielen koukeroiden kanssa. Kiitän myös työnantajaani Rantakylän seurakuntaa ja seurakuntaneuvostoa mahdollisuudesta paneutua tutkimustyöhön kuukauden ajan. Työn kehittämistä arvostetaan ja Rantakylän seurakunta on matkalla aitoon monikulttuurisuuteen.

LÄHTEET

- Ahaa! Avaimia monikulttuurisen kohtaamiseen - materiaali, i.a. Pohdittavaa. Viitattu 13.9.2010. <http://www.ahaa-avaimia.fi/neliapila/pohdittavaa.html>
- Askola, Irja 2002. Kansainvälinen vastuu. Teoksessa: Helosvuori, Riitta; Koskenvesa, Esko; Niemelä, Pauli & Veikkola, Juhani (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja. 157–172.
- Espoon, Helsingin ja Vantaan evankelisluterilaiset seurakunnat 2009. Evankelisluterilainen kirkko pääkaupunkiseudulla. Viitattu 4.9.2010, <http://migrantchurch.fi/>
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hytönen, Mirja 2000. Kirkko kotoutumisen tukena: maahanmuuttajanaisten kokemuksia Vuosaaren seurakunnan toiminnasta. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsingin Alppikadun yksikkö. Päätötyö.
- Ikonen, Kristiina 2007. Oman äidinkielen opetuksen kehityksestä Suomessa. Teoksessa Sirkku Latomaa (toim.) Oma kieli kullaa kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen. Opetushallitus. Helsinki: Edita prima Oy. 41–56.
- Iskanius, Sanna 2002. Kahden kielen ja kulttuurin labyrintissä – venäjänkielisten maahanmuuttajanuorten kieli-identiteetti. Teoksessa Laihiala-Kankainen, Sirkka; Pietikäinen, Sari & Dufva, Hannele (toim.) Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 200–218.
- Joensuun kaupunki 2010. Kulttuurisesti monimuotoistuva Joensuu. Viitattu 26.9.2010. <http://www.jns.fi/Resource.phx/sivut/sivut-jns/palvelut/maahanmuuttaja/index.htm>
- Joensuun Seudun seutuhallinto 2010. Raportti Joensuun kaupunkiseudun kuntien maahanmuuttopolitiikan valmistelua varten tehdystä selvityksestä. Viitattu: 5.9.2010. http://www.jns.fi/dman/Document.phx/~sivutjoensuunseutu/Lomakepanki/Maahanmuuttostrategia/Maahanmuuttopolitiikka_Raportti+060402010.pdf?folderId=~sivut-

- joensuunseu-
tu%2FLomakepankki%2FMaahanmuuttostrategia&cmd=download
Jyväskylän yliopisto. i.a. Aineiston analyysimenetelmät. Viitattu: 18.9.2010
<https://webapps.jyu.fi/koppa/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu>.
- Järvimäki, Elisa-Maaria 2010. Maahanmuuttajakerho kotoutumisen tukena. Diak Etelä, Järvenpää. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kansan kirkosta kansojen kirkoksi 1999. Suomi matkalla monikulttuurisuuteen. Kirkkohallituksen asettaman monikulttuurisuustyöryhmän mietintö. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto sarja C 1999:1.
- Kirkon Ulkoasiain osasto 1996. Maahanmuuttajat ja kirkko. Mietintö maahanmuuttajien parissa tehtävän seurakuntatyön periaatteista, koordinoinnista ja käytännön järjestelyistä. Helsinki.
- Koponen, Auli; Kotilainen, Mari & Kousa, Taava 2006. Sudanilaiset kristityt Kallaveden seurakunnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen yksikkö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kuntaliitto 2010. Monikulttuurisuus ja maahanmuutto. Viitattu 3.9.2010
http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;121;43719.
- Kuntaliitto 2010. Ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset. Viitattu 3.9.2010
http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;374;36984;148786;150318;162883
- Laihiala-Kankainen, Sirkka; Pietikäinen, Sari; Dufva, Hannele (toim.) 2002. Moniääninen Suomi. Kieli, kieli, kulttuuri ja identiteetti. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 1999/493, 9.4.1999. Viitattu 5.9.2010
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>
- Liebkind, Karmela (toim.) 1994, Maahanmuuttajat – kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Liebkind, Karmela; Mannila, Simo; Jasinskaja-Lahti, Inna; Jaakkola, Magdalena; Kynätäjä, Eve & Reuter, Anni 2004. Venäläinen, virolainen, suomalainen. Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen. Helsinki: Gaudeamus.

- Lukkarinen, Margita 2001. Omankielisten palvelujen turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisuja 2001:1. Helsinki. Maahanmuuttovirasto. i.a. Sanasto. Viitattu 3.9.2010.
<http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=2761>
- Malinen, Inari 2010. Diakonissa, eläkkeellä Rantakylän seurakunnasta. Joensuu. Henkilökohtainen tiedonanto 16.11.2010.
- Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliiton tutkimuslaitoksen julkaisusarja, D 46/2007. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.
- Mäkelä, Terhikki 2007, Miksi äidinkieli tarvitsee tukea? Teoksessa Sirkku Latomaa (toim.) Oma kieli kullaa kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen. Opetushallitus. Helsinki: Edita prima Oy. 14–16.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rantakylän seurakunta 2010. Toimintakertomus 2009. Viitattu: 4.9.2010.
<http://www.joensuunevl.fi/main.site?action=binary/file&id=16&fid=1149>
- Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.
- Sisäasiainministeriö 2006. Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma. Työhallinnon julkaisu 2006. Viitattu 5.9.2010.
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/620a7bb47a3b1008c22573b60050a16c/\\$file/thj371_mamupol_ohjelma.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/620a7bb47a3b1008c22573b60050a16c/$file/thj371_mamupol_ohjelma.pdf)
- Sisäasiainministeriö 2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämistä. Luonnos 26.5.2010. Viitattu 5.9.2010.
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/66d9628e15c247f7c2257730002c3073/\\$file/kotoutumislaki_he_luonnos_260510.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/66d9628e15c247f7c2257730002c3073/$file/kotoutumislaki_he_luonnos_260510.pdf)
- Sisäasiainministeriö 2010. Kotouttaminen. Viitattu 5.9.2010.
<http://www.intermin.fi/intermin/home.nsf/pages/4B352409EF53530FC22575E1001E5DA2>
- Suomen ev.lut. kirkko i.a. Monikulttuurisuus seurakunnissa. Viitattu: 5.9.2010.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content453714>
- Tilastokeskus. 2009. Suomessa jo 50 000 venäjänkielistä. Viitattu 3.9.2010,
http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-09-08_005.html
-

Työministeriö 2006. Työministeriön ohje maahanmuuttajien kotouttamisesta, kotouttamissuunnitelmasta ja kotoutumistuesta Viitattu: 5.9.2010.

[Http://www.finlex.fi/data/normit/25737-O102006TM.pdf](http://www.finlex.fi/data/normit/25737-O102006TM.pdf)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

LIITE 1 Suomenkielinen kyselylomake
Venäjänkielinen työ Rantakylän seurakunnassa

Kyselylomake

1. Oletteko
- Mies
- Nainen
2. Mihin ikäryhmään kuulutte?
- a) 18-30
- b) 31-40
- c) 41-50
- d) 51-60
- e) 61 -
3. Oletteko tällä hetkellä
- a) opiskelijana
- b) työssä
- c) työttömänä
- d) eläkkeellä
- e) työharjoittelussa tai vastaavassa tukitoimenpiteessä
4. Kuinka kauan olette asunut Suomessa?
- a) alle 2 vuotta
- b) 2-4 vuotta
- c) 5-10 vuotta
- d) yli 10 vuotta
5. Kuuluuko perheeseen alle 18-vuotiaita, teidän kanssanne asuvia lapsia?
- Kyllä Minkä ikäisiä? Kirjoita lasten iät: _____
- Ei
6. Oletteko jonkin seuraavan kirkon tai seurakunnan jäsen?
- Luterilainen seurakunta
- Ortodoksinen seurakunta
- Helluntai seurakunta
- City-seurakunta
- Vapaakirkko
- Jokin muu mikä? _____
- En ole minkään kirkon jäsen
7. Asutteko Rantakylän seurakunnan alueella (Rantakylä, Utra, Mutala)?
- Kyllä Ei missä? _____
8. Mihin seuraavista Rantakylän seurakunnan *venäjänkielisistä* tapahtumista tai toiminnasta olette joskus osallistunut?
- perheretki
- perheleiri
- joulu- tai muu juhla
- käsityökerho
- suomen kielen kurssi

- käsityökerho
- rippikoulu
- muu
- mikä tapahtuma? _____

9. Minkä **kieliseen** toimintaan mieluiten Rantakylän seurakunnassa osallistutte?

- venäjänkieliseen suomenkieliseen

10. Arvioikaa Rantakylän seurakunnan **venäjänkielistä** toimintaa, mitä mieltä olette seuraavista väittämistä?

	täysin mieltä	samaa	jokseenkin samaa mieltä	neutraali kanta	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä
	1		2	3	4	5
1. Toiminta on mielenkiintoista	☐		☐	☐	☐	☐
2. Toiminta on tarpeellista	☐		☐	☐	☐	☐
3. Toiminta auttaa tutustumaan suomalaiseseen kulttuuriin	☐		☐	☐	☐	☐
4. Toiminta auttaa säilyttämään omaa kieltä ja kulttuuria	☐		☐	☐	☐	☐
5. Toimintaa on riittävästi	☐		☐	☐	☐	☐
6. Toiminnassa pitäisi olla mukana venäjää äidinkielenään puhuvia työntekijöitä	☐		☐	☐	☐	☐
7. Toiminnan pitäisi olla hengellisempää	☐		☐	☐	☐	☐
8. Henkilökohtaista tukea ja apua pitäisi olla enemmän tarjolla, esim. kriisitilanteissa	☐		☐	☐	☐	☐
9. Seurakunnan työntekijän pitäisi käydä kodeissa tapaamassa ihmisiä	☐		☐	☐	☐	☐

11. Minkälaiseen **venäjänkieliseen** toimintaan mieluiten haluaisitte osallistua?

- perheretki
- perheleiri
- joulu- tai muu juhla
- käsityökerho
- suomenkielen kurssi
- jumalanpalvelus
- rippikoulu

12. Minkälaista **venäjänkielistä** toimintaa tai tapahtumia itse toivoisitte Rantakylän seurakuntaan? Kirjoittakaa.

13. Miten seurakunta voisi auttaa maahanmuuttajaa kotoutumaan?

14. Mitä muuta haluaisitte sanoa Rantakylän seurakunnan toiminnasta?

Vastatkaa kysymyksiin 15-16 vain, jos olette osallistunut *venäjänkieliselle* perheleirille Vaiviossa vuonna 2009 tai 2010.

15. Arvioikaa venäjänkielistä perheleiriä, mitä mieltä olette seuraavista väittämistä?

	täysin mieltä	samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	neutraali kanta	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä
	1		2	3	4	5
1. Leirin ohjelma oli mielenkiintoinen	☐		☐	☐	☐	☐
2. Leiri oli pettymys	☐		☐	☐	☐	☐
3. Leiri auttoi tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin	☐		☐	☐	☐	☐
4. Leiri auttoi säilyttämään omaa kieltä ja kulttuuria	☐		☐	☐	☐	☐
5. Lapsille järjestetty leiriohjelma oli riittävää	☐		☐	☐	☐	☐
6. Parasta leirillä oli toisten perheiden kohtaaminen	☐		☐	☐	☐	☐
7. Leirillä oli liikaa hengellistä ohjelmaa	☐		☐	☐	☐	☐

16. Miten haluaisitte kehittää perheleiriä? Kirjoittakaa. Vastauksenne on tärkeä leirin kehittämisen kannalta.

Kiitos vastauksistanne!

LIITE 2 Sisällönanalyysin taulukko

Alkuperäisilmaus käännettynä suomeksi	Alaryhmät	Pääteemat
<ul style="list-style-type: none"> - Apua työhön, virallisten papereiden lukeminen ja kääntäminen venäjäksi. - Apua työn löytymiseen. - Avun tarjoaminen kriisitilanteissa - Apua aina annetaan. - Perustakaa seurakuntaan virka joka hoitaisi sosiaalityötä 	<p style="text-align: center;">DIAKONIATYÖ</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Kotoutumista tukeva toiminta</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Tutustuttakaa meitä suurenmoisten suomalaisten kanssa. - suomalaisen kulttuuriin tutustumista - Yhteyttä toisten ihmisten kanssa ja siten, että suomalaiset olisivat mukana - Me rakastamme Suomea ja haluamme tietää siitä enemmän. Tarvitsemme yhteyttä! 	<p style="text-align: center;">YHTEYS SUOMENKIELISIIN SEURAKUNTALAIISIIN</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Suomenkielen kurssit ovat hyvin tarpeellisia! - Suomenkielen opiskelua - Suomenkielen kursseja. 	<p style="text-align: center;">KIELIKURSSIT</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Haluaisin enemmän ohjelmaa ja tapahtumia ja kerhoja lapsille (venäjäksi) - Venäjänkielisille lapsille ja perheille voisi järjestää enemmän erilaisia tapahtumia - Erilaisia lasten tapahtumia - Lasten kerhoja (tanssia, musiikkia, piirustusta, käsitöitä, suomen kieltä) jakaa suuri huomio lapsille - Järjestäkää erilaisia retkiä venäjänkielisille perheille - Haluaisin, että enemmän olisi enemmän (venäjänkielisiä) tapahtumia. 	<p style="text-align: center;">LAPSI- JA PERHETYÖ VENÄJÄN KIELELLÄ</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Omaa kulttuuria säilyttävä toiminta</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Jumalanpalveluksia venäjäksi - maahanmuuttajien klubi - Haluaisin enemmän kerhoja, jotta voisi useammin tavata ja seurustella. - Alussa halusin Suomessa yhteyttä venäjänkielisten kanssa. - On hyvä, että seurakunta... .. toiminnassa ottaa huomioon venäjänkielisten tarpeet. 	<p style="text-align: center;">YHTEYS VENÄJÄNKIELISIIN MAAHANMUTTAJIIN</p>	